GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 197. *Joi 5 (17) Septemvre.* 1885.

Brașovŭ, 4 (16) Septemvre 1885.

Manevrele militare în Slavonia s'au terminatŭ. Maiestatea Sa a părăsitŭ deja orașulŭ Pozsega, a căruia óspe a fostŭ pentru câte-va ḑile. Pentru ântêia óră monarchulŭ a visitatŭ aceste ținuturĭ slavone dela fruntaria Bosniei și bucuria poporațiunei de a'lŭ vedé în mijloculŭ sĕu n'a fostŭ mică.

Autoritațile nu mai puținŭ ca și poporațiunea au pregătitŭ Maiestății Sale cea mai strălucită primire. Numeróse deputațiunĭ din tóte părțile Croato-Slavoniei au alergatŭ la Pozsega spre a aduce tronului omagiele lorŭ.

Intre aceste deputațiunĭ a jucatŭ de astădată unŭ rolŭ deosebitŭ marea deputațiune de patru sute de inșĭ, ce au venitŭ din Bosnia și Herțegovina sub conducerea generalului de cavalerią br. Appel spre a depune asigurările lorŭ de fidelitate la piciórele tronuluĭ.

Se vorbea în ajunulŭ manevrelorŭ, că acéstă grandiósă deputațiune va așterne Maiestății sale o petițiune pentru anecsiunea Bosniei și a Herțegovinei la Austro-Ungaria. Scirea acésta nu s'a adeveritŭ, cu tóte astea însĕ este generală părerea, că manifestarea dela Pozsega este a se considera ca o întroducere a acțiunei diplomatice, ce va avé de scopŭ anecsiunea.

In sensulŭ acesta se esplică și promisiunea ce a dat'o monarchulŭ numitei deputațiunĭ, că în anulŭ viitorŭ va visita țările ocupate și se crede că înaltei visite va trebuì sĕ premérgă definitiva anecsiune.

Nu mai puțină importanță este de a i se atribuì și primirei celorlalte numeróse deputațiunĭ din Croato-Slavonia. Maiestatea Sa a fostŭ salutatŭ pretutindenĭ cu strigărĭ entusiastice de „Zivio“ și tóte deputațiunile croate i s'au adresatŭ în limba croată, ér Maiestatea Sa nu le-a rĕspunsŭ, cum au așteptatŭ șoviniștii din Pesta, în limba maghiară, ci în limba germană.

In suita Maiestății Sale se aflau și ministrulŭ-președinte Tisza cu ministrulŭ croatŭ Bedekovich și fiind-că aceștia au fostŭ de față la primirea deputațiunilorŭ foile unguresci și-au datŭ silință de a interpretá rĕspunsurile date de capulŭ statului deputațiunilorŭ croate în favórea politicei guvernului unguresců.

De astădată însĕ munca oficioșilorŭ ungurĭ de a scóte din cuvintele maiestatice o dăscălire a Croaților pentru atitudinea lorŭ politică fáță cu Ungaria a rĕmasŭ fără vr'unŭ resultatŭ satisfăcătorŭ. De pildă, ce se póte deduce în favórea șoviniștilorŭ din cuvintele ce le-a adresatŭ monarchulŭ cardinalului Mihalovicĭ, care a condusŭ clerulŭ catolicŭ, ca „clerulŭ sĕ considere de a sa problemă cultivarea religiosității, a adevĕratei morale și a pacînicei concordie?“

Este în adevĕrŭ ridiculŭ a ceti in articulii foilorŭ din Pesta că cuvintele din urmă n'au fostŭ adresate cardinalului, care e unŭ bunŭ „patriotŭ“, ci episcopului agitatorŭ Strossmayer, care stá la spatele lui.

Asemenea este ciudatŭ a vedé cu ce bucurią copilăréscă se citéză de aceleașĭ foi rĕspunsulŭ datŭ deputațiunei comitatelorŭ și districtelorŭ conduse de Banulŭ, în care Maiestatea Sa a ḑisŭ „că fosta granița s'a unitŭ cu *țĕrile corónei ungare.*“

Amŭ vrea sĕ scimŭ cum putea sĕ vorbéscă altfelŭ Domnitorulŭ constituționalŭ? Este stranią încercarea de-a întrerpreta cuvintele acestea ca o condamnare din partea corónei a nisuințelorŭ de autonomią și de independență croate.

In orĭce casŭ trebue ca popularitatea guvernului unguresců în Croația sĕ fiă cu desĕvêrșire sdruncinată, décă cei din Peșta vorŭ sĕ 'șĭ susțină autoritatea față cu Croații cu ajutorulŭ interpretării forțate a cuvintelorŭ rostite de Maiestatea Sa la priimirea deputațiunilorŭ în Pozsega.

Suntemŭ sigurĭ, că Domnitorulŭ n'a fostŭ nicĭodată în dubiu despre sentimentele de fidelitate ale Croațilorŭ; altă și multŭ mai gravă este însĕ cestiunea, dacă declararea ce a șoptit'o d-lŭ Tisza corónei, că guvernulŭ unguresců îngrijesçe cu bunăvoință pentru binele Croației, va aflá séu nu creḑĕmêntŭ la poporațiunea croato-slavonă.

Cine e nepatriotŭ și cine agitéză?

Deva, Septemvre 1885.

Ḑiarele maghiare, fără escepțiune, se nisuescŭ din rĕsputerĭ, a creá o opiniune publică separată maghiară, după care aḑĭ în patria nóstră, numai acela póte fi consideratŭ de bunŭ patriotŭ, care profeséză necondiționatŭ principiile politice, ce le profeséză ele, — ca și cum conceptulŭ și principiile patriotismului s'arŭ fi inventatŭ numai de cătră Maghiarĭ și ca și cum patriotismulŭ ar fi monopolŭ esclusiv numai alŭ Maghiarilorŭ.

De aicĭ apoi suspiționările cele mai mârșave și ridicule totodată, contra tuturorŭ acelora, cari au alte părerĭ despre adevĕratulŭ înțelesŭ alŭ patriotismului, de aicĭ aerulŭ ridiculŭ, ce și'lŭ dau foile maghiare, față cu tótă lumea, pe care își închipuescŭ a o fi cuceritŭ demultŭ, de aici presiunea, ce se esercită cu-o ușurință condamnabilă asupra tuturorŭ Maghiarilorŭ, fire-arŭ aceia chiar cei mai moderațĭ séu conciliançĭ.

Unŭ felŭ de deliriu a cuprinsŭ aḑĭ pe cei ce arŭ fi chiămațĭ a lumina și a feri de urmărĭ rele pe Maghiarĭ, încâtŭ esaltarea și orbia i-au împinsŭ până la cele mai estreme propunerĭ nejuste și pretensiunĭ absurde, ba chiar criminale.

Ei bine, și pentru ce tóte aceste? A ajunsŭ óre patria nóstră deja în așa mare periculŭ, încâtŭ numai Maghiarii și ḑiariștii maghiarĭ o mai potŭ mêntuĭ?

Sĕrmană țĕră! Până când falșii și nesocotiții patrioțĭ vorŭ mai lua numele tĕu, nepedepsițĭ, îndeșertŭ? Ce óre amŭ pĕcătuitŭ noi cei ce de seculĭ amŭ vĕrsatŭ sângele nostru pentru mărirea și gloria ta?!

Puterea de statŭ, viața și averea nóstră este tótă în mâna rassei maghiare, și ce ironiă a sorții, totŭ ei suntŭ aceia, cari strigă ca din gura șérpelui, că țéra e în periculŭ și trebue sĕ se recurgă la represalii.

S'au adusŭ o mulțime de legĭ, carĭ de carĭ mai aspre, pentru a sugruma la momentŭ ori-ce mișcare nertată, și de când s'au adusŭ nu s'au pututŭ aplica în contra nimĕrui cu dreptŭ. Și cu tóte aceste, ḑiaristica maghiară ḑi de ḑi strigă, că țéra e plină de nepatrioțĭ, carĭ nu facŭ alta decâtŭ, că mereu agitéză.

Și cine suntŭ acei pĕcătoșĭ necunoscuțĭ? Ḑiarele maghiare i-au descoperitŭ în ómenii cu carte ai naționalitățilorŭ, în specialŭ în inteligința independentă a Romanilorŭ și a Sașilorŭ din Transilvania. Și care este pĕcatulŭ lorŭ? *Că nu vorŭ a profesa politica ḑiariștilorŭ maghiarĭ și nu vréu să se facă Maghiarĭ*, după cum doresců acești ḑiariștĭ — opinunea infailibilă a marelui statŭ maghiarŭ!

Se póte că acestŭ pĕcatŭ grozavŭ este neiertatŭ — dar în fine este o întrebare fórte mare, că óre au Maghiarii puterea, ca sĕ ne pótă deslega de acelŭ teribilŭ pĕcatŭ? Până a afla cu sigurŭ acésta, sĕ trecemŭ din fața scenei și sĕ ne vĕrîmŭ nițelŭ printre culise, da décă vomŭ afla pe acolo cine suntŭ nepatrioțĭ și cine suntŭ cei ce agitéză.

Străbătândŭ printre câte va stânce de hârtiă, apoi dândŭ la o parte câteva perdele, mai tragĕndŭ și masca de pe fața unuia și altuia dintre actorii mai guratici, ne convingemŭ, că cele de pe scenă suntŭ numai pentru *„ochii lumii“*, pe când starea adevĕrată a lucruluĭ si purulŭ adevĕrŭ suntŭ cele de după culise și de sub masca cea pocită.

Acésta făcĕndŭ, trebue sĕ ne convigemŭ că nu aceia suntŭ patrioții cei adevĕrațĭ, carĭ se laudă pe sine, până facŭ spume la gură, și pretindŭ că numai ei suntŭ patrioțĭ adevĕrațĭ, ci carĭ se potŭ constata de patrioțĭ după faptele lorŭ; mai departe, că nu aceia agitéză, cari nu adóptă principiile și politica ḑiariștilorŭ maghiarĭ, ci înseșĭ ḑiarele maghiare, cari de unŭ timpŭ parŭ a fi uitatŭ orĭ și ce principiu de dreptŭ, de echitate, de prudență și de bună cuviință.

Nu ómenii cu carte ai naționalitățilorŭ și în specialŭ nu ai Românilorŭ și ai Sașilorŭ din Transilvania, ci alții suntŭ nepatrioțĭ și alții carĭ în adevĕrŭ agitéză.

Nepatrioțĭ și agitatorĭ prin faptele lorŭ suntŭ: Acei ministri constituționalĭ, carĭ dau capului statuluĭ informațiunĭ mincinóse și carĭ consiliéză rĕu tronulŭ, făcêndu-lŭ se nu véḑă legiónele de nenorocirĭ în țéră.

Nepatriotŭ și agitatorŭ este acelŭ ministru, care prin totŭ felulŭ de pressiunĭ despóiă pe mulțĭ alegĕtorĭ de libertatea de a-șĭ da votulŭ după placŭ și prin urmare pe asemenea căĭ și cu asemenea mijlóce își crează majoritate în parlamentŭ, unde deși afectéză liberalismulŭ, nu póte stórce aplause, decâtŭ numaĭ când amenință naționalitățile.

Nepatrioți suntŭ toțĭ acei ministri, carĭ în resortulŭ lorŭ nu facŭ decâtŭ că pe conta naționalitățilorŭ vêrsă averea țĕrii totŭ numai spre scopurĭ de desnaționalisare séu în folosulŭ esclusivŭ alŭ rassei lorŭ; cari ruinéză comerciulŭ si industria; carĭ în locŭ de a cultiva și a sprigini adevĕrata instrucțiune publică, nutrescŭ vrajba între naționalitățile și confesiunile din țéră, și le destragŭ ajutórele și punŭ pedecĭ desvoltărei și înmulțirei scólelorŭ nemaghiare; carĭ pe tĕrêmulŭ justiției suntŭ ḑilnicŭ plesnițĭ în față, cu esemple vii despre starea tristă și ruinătóre administrațiunei și justiției, și n'au curagiulŭ a da o directivă și a vindeca relele la timpŭ, ci lasă ca justiția se fie destrĕbălată ca locuitorii țĕrei sĕ se pótă plânge cu dreptŭ că justiția in țéră e mai rea, ca în cele mai inapoiate state; carĭ la interpelărĭ bine voitóre rĕspundŭ cu sofisme și neadevĕrurĭ și carĭ prin ordinațiunile lorŭ calcă în piciore legile esistente; carĭ ordonă persecutarea unorŭ rele închipuite, pe când de altă parte se facŭ a nu auḑĭ și a nu vedé abusurile și fărădelegile ce li se aducŭ la cunoscință, ba protegéză și 'naintéză de aceia pe carĭ ar trebui sĕ-i persecute și persecută pe aceia, de carĭ țéra întru adevĕrŭ are trebuință.

Nepatrioțĭ și agitatorĭ suntŭ acei ministri constituționalĭ, carĭ fără sĕ aibă date positive, au obrazulŭ a înfera în parlamentŭ, și astfelŭ în fața lumii, de nepatrioțĭ și agitatorĭ pe toțĭ cáțĭ nu aderă la politica lorŭ.

Nepatrioțĭ și agitatorĭ suntŭ acei miniștri marĭ de gură, carĭ lasă nepedepsite publicațiunĭ contra dinastiei, în alŭ cărei serviciu stau și de care îi légă onórea și jurĕmêntulŭ, și carĭ nu urmărescŭ demonstrațiunĭ antidinastice și cântece de rebeliune, cari în fine nu au curagiulŭ a regularisí pe cei de unŭ sânge cu ei, ci numai în alții nevinovățĭ sciu sĕ arunce cu petri.

Nepatrioțĭ și agitatorĭ suntŭ acei deputațĭ, carĭ și-au câștigatŭ mandatulŭ prin corupțiunĭ de banĭ, prin presiunĭ și prin programe de cari nu s'au ținutŭ, cari nu au curagiulŭ a spune adevĕrulŭ și tótă fericirea li e banulŭ și luxulŭ, cari n'au tăria de sufletŭ a-șĭ ridica vocea în parlamentŭ și a ḑice guvernului și connaționalilorŭ sĕi, că au mersŭ prea departe, că nu facŭ bine și că ceea ce facŭ nu se unesce nicĭ cu principiile parlamentarismului și ale liberalismului nicĭ cu adevĕratele interese ale esistenții statului, ci tacŭ la nedreptățĭ și ca sĕ nu fiă huiduițĭ, aplaudă pe șoviniștĭ, ca apoi eșindŭ afară, sĕ ḑică cătră prietinĭ: „așa e lumea,“ e rĕu și țéra merge spre ruină, dér ei n'o potŭ ținea in locŭ!

Nepatriotice suntŭ acele representanțe comitatense cari votéză adrese de aderință esilațilorŭ și rebelilorŭ, carĭ sugrumă libertatea cuvêntului și în mânia dreptului

celui mai necontestabilŭ eschidŭ din sînulŭ lorŭ sub pretexte de nimicŭ pe membrii nemaghiarĭ carĭ, suntŭ incomodĭ.

Nepatrioţĭ suntŭ acei fişpanĭ, carĭ teroriséză municipii întregĭ şi a cărorŭ activitate constă din denunţărĭ şi raportŭrĭ mincinóse, carĭ promitŭ tóte şi nu împlinescŭ nimicŭ şi cari suntŭ surdĭ şi orbĭ, când li se descoperŭ abusurĭ şi fără-de-legĭ.

Nepatrioţĭ şi agitatorĭ suntŭ toţĭ acei vicespanĭ, carĭ nu lucréză mai nimicŭ şi astfelŭ sub jurisdicţiunea lorŭ solgăbirăii, ajutorii lorŭ, notarii şi judii comunalĭ facŭ ce voiescŭ şi suntŭ de capulŭ lorŭ, până ajunge comitatulŭ la sapă de lemnŭ.

Nepatrioţĭ şi agitatorĭ suntŭ toţĭ acei inspectorĭ scolarĭ, cari prin aplicarea unorŭ învĕţătorĭ anume dresaţĭ, facŭ vrajbă prin comunele mestecate, facŭ gheşefturĭ cu ridicarea scólelorŭ şi seducŭ opiniunea publică prin relatărĭ false şi mincinóse, cari persecută pe învĕţătorii şi scólele de altă limbă şi nu sciu alta decâtŭ a denuncia.

Nepatrioţĭ suntŭ toţĭ acei archierei, profesorĭ de universitate şi de scóle, preoţĭ, literaţi şi academicĭ, carĭ în locŭ de a propaga toleranţă, iubire reciprocă, studiu seriosŭ, morala adevĕrată, — facŭ politică de rassă, se mestecă în luptele politice militante şi cu patriotismulŭ şi liberalismulŭ pe buze, înveninéză inimi june ale tinerimei, sprijinescu şi propagă idei fanatice şi conducŭ cete de desnaţionalisătorĭ.

Nepatrioţi şi agitatori suntŭ acei preşedinţĭ şi judĭ de tribunale, carĭ în locŭ sĕ se ocupe de jurisprudenţă şi se aducă sentenţe imparţiale, se facŭ corteşĭ la alegerĭ de deputatŭ, corumpŭ pe alegătorĭ cu banĭ facŭ geşefturĭ cu cele ale justiţiei, se punŭ în frunte la tóte mişcămintele politice, falsifică documinte istorice, se ocupă cu arangiări de teatre şi concerte, — ér actele şi procesele zacŭ în prafŭ cu anii, séu ajungŭ a fi resolvite de mânĭ şi capete inapabile; carĭ în locŭ de judecătorŭ imparţialĭ, suntŭ politicĭ fanaticĭ; carĭ în locŭ se studieze limba acelora, cărora ua a le face dreptate se ocupă cu poesii revoluţiunare şi cetescŭ cărţi antidinastice.

Nepatrioţĭ suntŭ acei procurorĭ, carĭ ascunşĭ la spatele altora facŭ pe cămătarii; carĭ sciu sĕ bage în închisóre unŭ satŭ întregŭ în capŭ de érnă, pentru că unŭ surugiu nemeşescŭ a mâncatŭ o lécă de bătaiă meritată; carĭ sciu sĕ acuse teribilŭ pe hoţulŭ, care a furatŭ o gâscă séu unŭ purcelŭ, dér găsescŭ o mulţime de motive uşurătóre pentru cei ce au delapidatŭ mii; carĭ îşĭ lucră moşia cu robii; carĭ ordonéză cassarea praporilorŭ sânţite din bisericĭ; carĭ în cărturarii românĭ şi saşĭ vĕdŭ numai nepatrioţĭ şi agitatorĭ, fără ca sĕ fi putută dovedĭ pe vr'unulŭ de când au ajunsŭ la pita de procurorŭ; carĭ adĭ te acusă cu cele mai teribile crime şi mâne îţĭ vinŭ la casă, ca sĕ-ţĭ poftéscă multĭ anĭ.

Nepatrioţĭ şi agitatorĭ suntŭ acei diariştĭ, carĭ informéză falsŭ publiculŭ şi ale cărorŭ comunicate nu suntŭ pentru a lumina şi a combate obiectivŭ relele, ci a stêrnì ură şi dispreţŭ contra contrarilorŭ opiniunii lorŭ.

Nepatrioţĭ şi agitatorĭ suntŭ acei funcţionarĭ, carĭ şi astădĭ stau în legăturĭ cu revoluţionarii şi carĭ potŭ nepedepsiţĭ trimite adrese şi darurĭ lui Kossuth.

Aceştia şi alţĭ nenumĕraţĭ suntŭ nepatrioţii şi agitatorii, ér nu aceia, cari în tóte timpurile, între tóte împrejurările au fostŭ şi suntŭ fidelĭ ţĕrei şi tronului, carĭ cu munca şi cu talentulŭ lorŭ, cu averea şi cu sângele lorŭ au stăruitŭ şi stăruescŭ, ca dreptate şi numai dreptate sĕ se facă fiecărui poporŭ din ţĕră; carĭ nu voescŭ sĕ asuprĕscă pe nimenĭ, nicĭ sĕ răpĕscă limba nimĕnui, dér nicĭ nu vorŭ suferi ca alţii sĕ le ia ceea ce le este mai scumpŭ pe astă lume, aceia carĭ *protestéză* în contra tuturorŭ nedreptăţilorŭ şi fărădelegilorŭ, reclamândŭ egala îndreptăţire naţională!

Cassiu.

SCIRILE DILEI.

Preasfinţia Sa Episcopulŭ Lugoşului Dr. Victorŭ Mihaly de Apşa a luatŭ decisiunea d'a întreprinde cătră finele lunei curente o visitaţiă canonică în districtulŭ protopopescŭ alŭ Jiului.

—0—

Cetimŭ în »Kolozs. Közl.« de Martĭ. „Cu ocasiunea introducerii noului rectorŭ alŭ universităţii din Cluşiu, fostulŭ rectorŭ a dăscălitŭ în discursulŭ sĕu şi pe junimea universitară română, carea — dice elŭ — a fostŭ condusă pe cărări »rĕtăcite.« Rectorulŭ n'a uitatŭ nicĭ de »agitaţiunile« conducĕtorilorŭ, carĭ »seducŭ« acéstă junime. Societatea »Iulia,« cuibulŭ lorŭ, fù spartŭ şi unulŭ din preşedinţii ei, Dr. Silaşi, a fostŭ suspendatŭ din postulŭ sĕu. La cuvintele mustrătóre ale rectorului, tinerii universitari românĭ au rĕspunsŭ prin aceea, că sub conducerea şi sub presidiulŭ fostului ei preşedinte Dr. Silaşi şi a vice-preşedintelui Dr Aurelŭ Isacŭ au aranjatŭ o cină lărmuitóre într'una din salele hotelului »Ungaria«. Fost'a acésta o demonstraţiune în contra cuvintelorŭ pronunţate de pe scaunulŭ rectorului universitarŭ? Au cântatŭ acolo, în corŭ şi solo, cântărĭ valahe, au toastatŭ nencetatŭ acompaniândŭ cu strigărĭ sgomotóse pe fiecare vorbitorŭ. Importanţa acestei dureróse demonstraţiunĭ stă în împrejurarea, că Dr. Silaşi, fostŭ preşedinte alŭ societăţii »Iulia« şi profesorŭ universitarŭ, a vorbitŭ şi despre societatea »Iulia« fiindŭ acompaniatŭ de strigătile entusiastice ale junimei. Ne scandaliséză acestŭ faptŭ. Asemenĭ apariţiunĭ potŭ sĕ rĕspundă la întrebarea, că de ce nu trăescŭ în amicitiă şi în frăţéscă înţelegere studenţii românĭ cu cei ungurĭ, precum cu toţii dorimŭ.“ — Noi dicemŭ lui »Kol. Közl.«, că ar face bine dacă ar începe elŭ sĕ facă drumŭ bunei înţelegerĭ ce dice că o doresce aşa de multŭ, încetândŭ d'a mai aduce astfelŭ de notiţe tendenţióse despre tinerimea română şi conducĕtorii ei şi dândŭ sfatŭ fostului şi presentului rectorŭ alŭ universităţii, sĕ nu tórne uleiu în focŭ dăscălindŭ pe studenţii românĭ nevinovaţĭ, ci sĕ dăscălĕscă mai bine pe studenţii ungurĭ carĭ au provocatŭ şi provócă tóte scandalele.

—0—

Notarulŭ de cercŭ Iuliu Gămanŭ din pretoriatulŭ de josŭ alŭ Mureşului a fostŭ destituitŭ din postulŭ sĕu, înlocuindu-se cu unŭ »patriotŭ.« Ce-o fi greşitŭ sĕrmanulŭ bietulŭ notarŭ?

—0—

Representanţa oraşului Sebeşŭ a respinsŭ propunerea inspectorului şcolarŭ, făcută la însărcinarea ministrului, de-a contribui oraşulŭ la înfiinţarea unei scóle de statŭ. Representanţa a motivatŭ respingerea cu aceea, că starea financiară a oraşului e rea şi că nu e necesitate de scólă de statŭ, deórece suntŭ acolo destule şcóle bune şi încă una, în care limba de instrucţiune e cea nemaghiară.

—0—

Mâne Joi, elevii scólelorŭ centrale române de aci vorŭ face îndatinata escursiune în Poiană.

—0—

Comitetulŭ reuniunei de maghiarisare ardelene a escrisŭ concursŭ pentru ocuparea postuluĭ de casierŭ alŭ reuniunei. Toţĭ câţĭ şi-au făcutŭ nume prin . . . puiu de golŭ, au cea mai bună ocasiune d'a se distinge din nou.

—0—

Dr. Popoviciu, medicŭ băilorŭ Mahadia, a adresatŭ diarului »Pester Lloyd« dela 12 Septemvre n. Nr. 150 o scrisóre, în care afirmă că »Românii se află fórte bine în Ungaria, că se miră de plângerile lorŭ, că libertate ca în Ungaria nicĭ nu s'a mai pomenitŭ« ş. a. La acestea rĕspunde »L'Indépendance roumaine« dicêndŭ: »Uşorŭ se póte înţelege purtarea d-rului Popovicĭ, când se va sci, că şi-a măritatŭ fĕta sa după unŭ bognŭ br. ungurescŭ. Cine se va mai îndoi, că elŭ nu se află bine în Unguraria? Dr. Popovicĭ ar face cu tóte astea mai bine sĕ se mărginéscă a îngriji de bolnavii sĕi, decâtŭ sĕ facă politică. Ar mai merge, când s'ar putea resolva cestiunea naţionalităţilorŭ în Ungaria prin mijloculŭ câtorva pilule (hapurĭ) homeopatice.“ »Rĕsboiulŭ,“ ocupându-se într'unŭ articulŭ de fondŭ de acéstă scrisóre, dice: că »Ea caracteriséză şi pe scriitorŭ şi efectele mijlócelorŭ ce întrebuinţéză Ungurii contr némului românescŭ. Dacă fraţii noştri de dincolo vorŭ avé în sînulŭ lorŭ mulţĭ patrioţĭ de soiulŭ d-rului Popovicĭ, atuncĭ sĕ nu se mai plângă contra Ungurilorŭ.“

—0—

Evreulŭ Jantel Cahan din Entradam se crede că a fostŭ omorîtŭ de evreii din aceea localitate, cărora ucisulŭ le luase totŭ geşeftulŭ crâşmăritului din mână.

—0—

»Telegrafulŭ românŭ« comunică, că d-lŭ Dr. Kállai Adolf, medicŭ la băile din Karlsbad, a deschisŭ 4 locurĭ pentru învĕţătorii bolnavĭ, carĭ au lipsă de folosirea acestorŭ băĭ. Pacienţilorŭ li se dă cuertirŭ gratuitŭ, li se punŭ la disposiţiă băile şi medicamentele necesare. Se va îngriji mai departe, ca ei sĕ capete şi provisiă mai eftină. Învĕţătorii vorŭ avea a-şĭ aşterne cererile prin consistoriulŭ nostru archidiecesanŭ la ministrulŭ de culte cu recomandarea inspectorului respectivŭ de scóle. Se înţelege de sine, că testimoniulŭ dela medicŭ, încă e o condiţiă principală. Cererile la consistoriu se vorŭ trimite în luna lui Iuniu cu espresa observare, că pacientulŭ în Augustŭ séu Septemvre voiesce sĕ facă cură. Atragemŭ atenţiunea învĕţătorilorŭ noştri asupra acestui favorŭ.

—0—

Din Cernăuţĭ se telegraféză uneĭ foi vieneze: „La 10 c. năvăliră 25 de Ungurĭ din Ardealŭ pe teritorulŭ de graniţă dela Poiana-Stampl şi puseră mână pe o moşiă de 500 metrĭ pătraţĭ, ce aparţine fondului religionarŭ alŭ Bucovinei. Guvernulŭ ţĕrii, precum şi ministerulŭ suntŭ încunosciinţaţĭ despre acestŭ incidentŭ. Gendarmeria a primitŭ întărire spre a împedeca alte năvălirĭ.“

—0—

»L'Indépendance roumaine« primnsce din Timişóra (Banatŭ) scirea, că unŭ transportŭ de porcĭ care venea din România a fostŭ refusatŭ la fruntariă. Unŭ casŭ analogŭ s'a întêmplatŭ la Aradŭ.

Nĕcazurile nóstre. Jăfuirea poporului.

Din Câmpiă, 12 Septemvre 1885.

II.

Sĕ trecemŭ mai departe.

Totŭ în comitatulŭ Murĕşŭ-Turda unŭ nu sciu cel controlorŭ de dare cu numele Boerŭ, care cu »gura« se mărturisesce a fi românŭ şi ca atare se vîră între poporŭ, se împretinesce, mâncă, bea, se veselesce de pe spinarea lui cu lunile întregĭ, ér la fine-lŭ binecuvêntă cu fulgerŭ şi pucióså. Aşa s'a încuibatŭ acestŭ Boerŭ d. e. în comuna românéscă Băla unde, după cum sunt informatŭ, a petrecutŭ mai bine de trei lunĭ şi încă pre lângă o diurnă pare-mi-se de 2 fl. 50 cr. pe di. A controlatŭ mai ântêiu pe colectorulŭ de dare care era românŭ, l'a încurcatŭ câtŭ a putŭtŭ mai bine, dar n'a reuşitŭ a-lŭ puté învinovăţi decâtŭ pentru nescarĭ necorectităţĭ cu totulŭ bagatele. Cu tóte acestea d. Boerŭ a petrecutŭ în Băla unŭ pătrarŭ de anŭ, mânca, bea, juca şi se veselea, căcĭ diurna lui era grasă, ér milă de poporŭ nu avea. Şi ce a făcutŭ la fine? Pentru ca statulŭ sĕ nu rĕmână păgubitŭ — precum însuşĭ s'ar fi espримatŭ — sub diverse preteste a esoperatŭ asupra comunei românescĭ Băla o pedépsă în masă cam de 600 fl. v. a. Cunoscêndŭ acum câtŭ este de mare la noi crisa de banĭ şi câte greutăţĭ legale şi ilegale apasă umerii bietului poporŭ, nu putemŭ rĕmâné nemişcaţĭ faţă de prigonirile acestei comune, în care sub conducerea şi neobosita stăruinţă a bunului şi zelosului sĕu preotŭ d. Dănilă Rusu tocmai acum se edifică şi o biserică pompósă românéscă totŭ numai pe conta şi din bună-voinţa bietului poporŭ.

Apoi acestea se continuă neîncetatŭ. Din Băla a trecutŭ neînduratulŭ controlorŭ în altă comună românéscă, anume în Sânmărtinŭ, unde a scosŭ din casă şi moşiă pre colectorulŭ românŭ cu femeea şi patru prunci, i-a licitatŭ tótă averea mobilă, ér inmobilulŭ i l'a pusŭ sub secvestru. Acasă s'ar fi urcatŭ preţulŭ unui carŭ de fênŭ chiarŭ şi prin licitaţiune la celŭ mai puţinŭ 8 orì 10 fl. v. a., dar d-lŭ Boerŭ nu s'a înduratŭ a face acésta, ci — pentru a mai mări spesele cu vecturatulŭ — a dispusŭ ca fênulŭ nefericitului colectorŭ românŭ sĕ se ducă în Oşorheiu, unde i s'a licitatŭ carulŭ numai în 1 fl. 50 cr., din carĭ d-lŭ Boerŭ substrăgêndu-şĭ spesele, resultă o batjocură, care face sĕ le créscă inima stăpânilorŭ sĕi. Prin acésta d. Boerŭ îşĭ face două merite, căcĭ de o parte despóie şi calicesce pre bietulŭ poporŭ românŭ, ér de alta elŭ face unŭ bunŭ câştigŭ Sĕcuilorŭ din Oşorheiu.

După ce d. Boerŭ îşĭ va fi terminatŭ durerosulŭ rolŭ în comuna Sânmărtinŭ, se va arunca asupra altei comune românescĭ, dar *totŭ numai românescĭ*, pentru că sciutŭ ne este, că comunele ungurescĭ din acele părţi suntŭ puternicŭ înzestrate cu o speciă de infalibilitate ungurésca. Sĕrmanĭ de noi!

Intrebămŭ pre cei dela »Magyar Polgar«: nu cumva şi d. Boerŭ, care *se mărturisesce pre sine a fi mare românŭ* este unulŭ dintre cei »mulţĭ, carĭ mănâncă pânea statului, agitéză în contra statului, şi cu tóte acestea îi lasă sĕ umble în drépta şi stânga?«

Dar dĕu ce sĕ facĭ? Astădĭ cam aşa se câştigă pre la noi »meritele“ pentru statŭ.

Câmpénulŭ.

O NOUĂ PACOSTE.

In adunarea generală ce a ţinut'o societatea „Szechenyi« în Careii marĭ, comit. Sătmarului, contele Pista Karolyi a propusŭ *impunerea unei dărĭ de 1%* asupra tuturorŭ impositelorŭ directe ale comitatului pentru scopurĭ »culturale.« Numitulŭ »patriotŭ,« care a găsitŭ cu cale sĕ dispună de punga bieţilorŭ contribuabilĭ, şi a întemeiatŭ propunerea astfelŭ:

„A sositŭ momentulŭ, când nisuinţele naţionale de cultură trebuescŭ promovate cu tóte puterile. Dar esperienţa ne învaţă, că numai puterile societăţii nu suntŭ în stare a învinge greutăţile ce se ivescŭ şi că nesuficienţa mijlócelorŭ nu permite a se ajunge o ţintă mai mare. Dar nicĭ chiar statulŭ singurŭ de sine nu are puterea d'a ajunge acéstă ţintă; de aceea statulŭ şi societatea trebue sĕ se sprijinéscă reciprocŭ. Procurarea mijlócelorŭ materiale nu se mai póte basa pe abnegaţiunea singuraticilorŭ. Cu tótă participarea generală, reuniunea de »cultură« ardeleană nu póte dispune anualŭ de mai multŭ ca 10,000—15,000 fl., ceea ce considerândŭ marele ei scopŭ şi întinderea cercului ei de acţiune pare ca o picătură în mare. Reuniunile de »cultură« din Şaroşŭ şi Sătmarŭ nu potŭ dispune de mai multŭ ca 1200 fl. respective 1500 fl., şi de aceea nu-şĭ potŭ ajunge în mĕsura dorită ţinta propusă. Dar art. de lege IX: 1883 în § 3 dă comitatelorŭ dreptulŭ d'a impune chiar şi o dare de 5% pentru scopurĭ administrative, de comunicaţiă, cultură şi binefacerĭ, de aceea comitatele potŭ cu totŭ dreptulŭ sĕ impună o dare de 1%. Propunerea sună:

„1. Dorimŭ crearea unei reuniunĭ a ţĕrii pentru

scopurī »culturale“ şi bucuroşū amū conlucra la formarea ei, dar vremū sĕ realisămū acésta astfelū, ca puterile societăţii în singuraticile jurisdicţiunī sĕ s'aducă într'o legătură organică cu activitatea respectivă a puterii statului, ca prin sprijinulū lorū reciprocū *sĕ disparā pedecile ce ni le pune în cale, cu o cutezanţă fără esemplu, confesionalismulū* şi ca prin controlulū pretutindenea activū alū puterilorū societăţii sĕ se facă imposibilă subminarea ideii de statū în patria nóstră şi lăţirea sistematică a urei de rasă.

„2. Sĕ ne adresămū la publiculū însufleţitū alū comitatului nostru, ca sĕ se servéscă de dreptulū sĕu legalū cu privire la promovarea »culturei« ca cea mai vitală ţîntă a patriei şi sĕ hotărască impunerea unei dărī de 1% pe cale »legală.« Totodată sĕ stabiléscă şi condiţiunile unei legăturī mai strînse »ale supravegherii şi controlului, ce resultă din acestū raportū.«

Va sĕ ḑică care e „cultura« pentru care se impune noua pacoste? Lăţirea »ideii de statū maghiarū,« înlăturarea »pedecilorū« ce le pune confesionalismulū în cale. Cu alte cuvinte, îmulţirea »Maghiarilorū« şi lăţirea calvinismului. Altă durere n'au »patrioţii?«

Braşovū, 1 (13) Septemvre 1885.

Dle Redactorū! Vinerī în 16 (28) l. c. s'a ţinutū aicī adunarea generală a cultivatorilorū albinăritului conformū programului publicat în Nr. de Lunī-Marţī 13 (25) Aug. al »Gaz. Trans.“ Am aşteptat a se face un raport despre acéstă adunare din partea unuia dintre cei mai competenţī, neîntêmplându-se aceasta până acuma, vĕ rogū a primi din parte-mī câteva reflesiunī, întru câtū adecă îmī ajută memoria. Şedinţei pentru desbaterile statorite prin programū a premersū esposiţia uneltelorū trebuinciόse la cultura albinelorū şi a productelorū acesteia.

Viulū interesū arĕtatū din partea publicului către această întreprindere — până acum prea negligeată, s'a pututū dovedi prin numeroşii participanţī, carī se aflau de faţă încă înainte de ora fixată pentru deschidere. Amū pututū numĕra până la 49 de indiviḑī, între carī şi câteva femei, unii au venitū din depărtărī: Breţcu, ţinutulū Făgăraşului ş. a.

Precisū la ora 9 a. m. s'a deschisū esposiţia solemnelū prin demnulū preşedinte alū Reuniunei d-lū Ioh. Hubes, parochū la biserica ev. lut. a sfutului Bartolomeiu din Braşovulū vechiu. Câteva cuvinte bine alese, rostite cu tótă căldura, au însufleţitū pe ascultătorī faţă de nobila şi indispensabila întreprindere, ce şi-a luat-o asupră-şī Reuniunea economică a comitatului Braşovului. A urmatū apoi trecerea în revistă a tuturorū obiectelorū espuse, între care merită cousiderere mai de aprópe următórele: *a)* coşniţa cuadruplă, construită după sistemulū lui Dzirzonū; acésta are mai multe menirī precum e d. e. reunirea stupilorū, provederea lorū cu regină, înmulţirea măiestrită a stupilorū; *b)* coşniţa simplă mobilă sistemū Dzirzon, construită de institutulū corecţionalū din Braşov; acésta s'a aflatū de cea mai corĕspunḑĕtóre împrejurărilorū nóstre de aicī cu atâtū mai vêrtosū, căcī institutulū amintitū construesce astfelū de coşnite în aceeaşī mĕsură şi cu unū preţū bagatelū (1 fl. 50 cr., pe când la măsarī costă 4—5 fl.;) c) coşniţa de paie cu capacū de lemnū; cu acéstă coşniţă se manipuléză pe deasupra, ér nu pre din dosū ca la cele de sistemulū lui Dzirzon; d) maşina de împletitū coşniţele memorate sub punctulū precedentū; acésta e fórte simplă şi după modulū, cum s'a arĕtatū împletirea şi construirea coşniţelorū, este în stare fiecare stuparū a-şī înmulţi coşniţele trebuinciόse cu cea mai mare înlesnire; e) coşniţa de observare; acésta merită tótă atenţiunea mai alesū din partea învĕţătorilorū, carī au îndatorirea a observa singurī şi a învĕţa din propria lorū observare, ér pe lângă aceea a face şi pe elevii lorū sĕ observe tóte acţiunile albinelorū pentru întipărirea în memoriă a celorū ce au a le învĕţa, şi pentru deprinderea la observare cu interesū a totū ce se află în jurulū lorū.

Pentru însemnătatea lucrului îmī permitū a da aicī pe scurtū descrierea acestui aparatū. O masă de mărime mijlociă, mai multū lungă decâtū lată la mijloculū mesii în direcţiune longitudinală se ridică unū stelagiu cu douĕ despărţăminte, unulū de adrépta, iar altulū de a stânga, de o astfelū de înălţime şi lăţime ca sĕ pótă în căpea în fiecare despărţămêntū câte trei rame pentru fagurī; acestū stelagiu este închisū de ambele laturī cu câte o uşă de sticlă, carea sĕ aibă atâtea geamurī (ochiurī) câţī fagurī suntū, pentru înlesnirea observărilorū; în afară de aceste uşī de sticlă se mai află câte o uşă de scândură, care se deschide numai în timpulū observaţiilorū; de asupra stelagiului, la mijlocū, sn mai află unū departamentū închisū şi plin de rame pentru fagurī, care despărţĕmentū se deschide pentru albine numai atuncī, când nu vorū mai avé albinele de lucru la fagurii de dinjos; întrarea albinelorū se află la o parte, *f)* Róta de scosū mierea din fagurī, — unū instrumentū pe câtū de necesarū, pe atâtū şi de simplu şi uşorū de construit, cu ajutorulū căruia prin puterea centrifugală sĕ póte scóte mierea fórte curată şi frumósă lipsită de polenulū, ce se află în fundulū celulelor fagurului; *g)* Douĕ maşinī de fumatū pentru manipularea mai uşorū cu albinele. *h)* O presă pentru facerea fagurilorū, prin mijlocirea cărora sĕ se înlesnéscă înmulţirea mierei. *i)* Trei felurī de miere: miere de florī de teiu, miere de florī de mĕrū şi miere de diferite florī. Despre tóte obiectele espuse s'au datū esplicaţiunī şi descrierī.

A urmatū apoi disertaţiunea despre plantele nutritóre ale albinelorū, ţinută de însuşī conducĕtorulū albinăritului. S'au înşirat fórte multe plante după timpulū înfloririi lorū, arĕtêndu-se la fie-care valórea sa în privinţa nutrirei albinelorū şi în privinţa folóselorū de alte categorii. Reuniunea se va îngriji de a-şī procura seminţe de diferite soiurī de plante folositóre albinelorū, — membrii Reuniunei cari îşī potū oferi serviţiile lorū culturii acelora, sĕ se angajeze a cultiva fie-care câte 20—30 de esemplare din diferite soiurī de plante. S'a adoptat mĕsura germană pentru construirea coşniţelorū în raionulū Reuniunei, adecă de $23\frac{1}{2}$ cm. S'a mai adoptatū sistemulū coşniţelorū mobile. S'a decisū a se procura o presă pentru construirea de fagurī măiestriţī, carī apoi sĕ se vênḑă la singuraticii membrii pre lângă unū preţū neînsĕmnatū.

Prânḑulū comunū, arangeatū conformū programului a fostū pecâtū sĕ póte de colegialū şi amusantū.

După masă s'a continuatū şedinţa într'una din salele hotelului, conformū decisiunei luate înainte de prânḑū, aci s'a desbătutū despre modulū întrebuinţării subsemţiunei ministeriale: Reuniunea îşī va întemeia o stupină, pentru a cărei supraveghere şi îngrijire va forma unū specialistū în albinăritū astfelū, ca preste iarnă sĕ înveţe ceva din măsăritū pentru de a putea construi coşniţe ér preste véră sĕ manipuleze în stupină cu stupii şi sĕ călătoréscă din comună în comună pentru a ţinea prelegerī teoretice şi practice din cultura albinelorū. D-lū Schmidt, învĕţătorū în Prejmerū, a cetitū elaboratulū sĕu despre ameţirea albinelorū prin ajutorulū unei soluţiunī de salpetru. D-lū Zink a vorbitū despre reunirea de tómnă a albinelorū şi despre gratia de despărţire a reginei din o parte a coşniţei. D-lū conducĕtorū G. Horvath a vorbitū apoi despre reunirea albinelorū prin ameţire, care se póte întêmpla numai după ce ne convingemū, că nu mai suntū ouĕ. In fine s'a hotărîtū a se tipări în broşurī separate tóte disertaţiunile ţinute la Reuniune şi apoi a se împărţi membrilorū. Din partea conducĕtorului s'a comunicatū, cumcă secţiunea albinăritului ţine în tótă luna (Vinerī după prima la 2 óre p. m.) câte o şedinţă, la care póte lua parte orī cine voiesce. Şedinţele se ţinū într'una din odăile prăvăliei „Müller« dela cocoşulū albū, din uliţa teatrului.

Precum s'a pututū vedé din cele premerse, instituţia Reuniunei din cestiune este una dintre cele mai bine-făcĕtóre şi ar fi de doritū a se încorpora la dênsa toţī învĕţătorii cu atâtū mai vêrtosū, căcī s'a vorbitū, că în viitorū se vorū da tuturorū învĕţătorilorū, membri ai reuniunei, câte 2—5 stupī pentru cultivarea lorū în interesulū promovării albinăritului în şcóla lorū; şi nicī nu mĕ îndoescū despre căldurósa îmbrăţişare a acestei instituţii din partea învĕţătorilorū. Numai 3 reuniunī esistă de felulū acesta în tótă Ungaria (B.-Pesta, Cluşiu şi Braşovū); amêndouĕ cele dintêiu suntū fórte bine întocmite şi împopulate, sĕ ne silimū decī a da şi noi semne de emulaţiă!!!

Unū nimenea.

SCIRĪ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alū »Gaz. Trans.«)

PESTA, 16 Septemvre. — Trenulū de persóne dela Zimony s'a lovitū erī aprópe de staţiunea Halas cu trenulū de marfă. O persónă, funcţionarulū de cale ferată Reichl, e mortū, ér patru suntū răniţī de mórte. Şépte vagóne de persóne şi patru de marfă s'au sfărâmatū, vagonulū de poştă s'a ruptū în patru părţī.

VIENA, 16 Septemvre. — Pictorulū Canon a fostū înmormêntatū în asistenţa unui publicū fórte numerosū. Reuniunea artistică din Peşta încă a fostū representată.

VARŞOVIA, 16 Septemvre. — Poliţia ruséscă espulsă numeroşī streinī, între carī 19 Prusienī, 16 Austriacī şi 5 Turcī.

LONDRA, 16 Septemvre. — Cu privire la cestiunea Carolinelorū, intervenţiunea Angliei se mărginì în a propune, ca oficiulū tribunalului de arbitri sĕ se predea Italiei.

POZSEGA, 16 Septemvre. — Maiestatea Sa plécă după améḑī la Brood, unde va rĕmâné douĕ óre, şi apoi va pleca la Pesta.

DIVERSE.

O pipă sosită la destinaţiă după 20 de anī. — Unū librarū din Berlin primì acum câteva ḑile o frumósă pipă de spumă de mare, pe care i-o trimisese fratele séu. De odată cu acéstă pipă primì şi o scrisóre esplicativă, în acéstă scrisóre celū ce 'i trămisese pipa se scusa, că a întârḑiatū atâta timpū pentru a'i satisface cererea esprimată de fratele sĕu. Librarulū din Berlin, neînţelegêndū nimicū din tóte acestea şi neaducêndu'şī aminte sĕ fi comandatū o pipă de spumă de mare, cerù esplicaţiunī, care îi şi fură date. Acum 20 de anī, fiind la Londra, librarulū scrisese fratelui cu ocasiunea sĕrbătorilorū Crăciunului, cerêndu-i sĕ-i trimită o pipă de spumă de mare. Scrisórea, plecată din Londra, se rătăcì într'unū pachetū de cărţī privitóre la sciinţa nautică, destinate pentru principele Adalbert, şi se duse cu cărţile pentru a rĕmâné uitată în raftulū unei bibliotecī. Ea ar fi rĕmasū încă acolo, dacă principele n'ar fi muritū, dacă biblioteca s'a n'ar fi fostū vêndutū la licitaţiă şi dacă unū ofiţerū de marină, în mânile căruia căḑuse cărţile de sciinţa nautică, n'ar fi datū peste scrisóre şi n'ar fi trămis'o librarului.

***

Dibăcia unuī judecător. — Sunt câte-va ḑile de când dr. William Smith se duse cu calea ferată de la Colchester la Londra. Când, pe la calea jumĕtate, revizorulū trenuluī făcù revisiă, se constată că nu cumpĕrase biletū. Prin urmare revizorulū dădù ordinū d'a reclama de la dênsulū după sosirea la Londra, conformū regulamentuluī, preţulū încincitū alū locului. Doctorulū refuză sĕ plătéscă şi directorulū căii ferate îi intentă unū procesū. In faţa judecătorului, doctorulū se scusă cu lipsa timpului, arătândū că ar fi fostū chematū telegraficesce la unū bolnavū la Londra, că ar fi ajunsū la gară tocmai în momentulū plecării trenuluī şi că prin urmare 'i-ar fi lipsitū timpulū sĕ cumpere biletū. Pe când judecătorulū vorbia cu alte persóne, prevenitulū scóse unū numĕrū alū Gazeteī dela Colchester cu data plecării sale. — Domnule doctorū, îl întrebà îndată judecătorulū, ai disū că ai eşitū d'acasă la şese óre diminéţa, cum dar 'ţi-ai procuratū aşa de diminéţă acestū ḑiarū? — Eū l'am cupĕratū la gară. — Prea bine; décă e aşa, trebue sĕ plătescī amenda, fiind-că nu 'ţi-ar fi trebuitū mai multū timpū sĕ cumperī unū biletū decâtū unū ḑiarū.

***

Din obiceiurile Carolinenilorū. — Dintr'o monografiă asupra insulelorū Caroline, de carī se vorbesce atâtū de multū de unū timpū încóce, extragemū următórele privitóre la obiceiurile locuitorilorū lorū: Poligamia este permisă, şi tamolulū séu şefulū unei insule e cu atâtū mai bine vĕḑutū, cu câtū are mai multe neveste. Acela din Yap, unulū din cele mai populate teritorii, are noĕ. Carolinenii de amêndouĕ sexurile se potū divorţa. Dacă o femeiă măritată e necredinciósă, amantulū trebue se dea ca reparaţiune bărbatului unū darū de valóre. Dacă darulū nu e plăcutū, femeia părăsesce domiciliu conjugalū. O vĕduvă cu copii se póte mărita cu fratele bărbatului. Morţii santū aruncaţī în mare, unde acesta e mai furiósă. Suntū însĕ şi cadavre, cari se păstréză pentru a fi onorale. Atuncī ele suntū puse în sicriurī cari rĕmânū în casă. Se facū şi bolţī de piatră, în carī se depunū morţii, în aceste bolţī se punū şi d'ale mâncărei pentru hrana morţilorū. Inainte de despărţirea cea vecīnică, se acopere cadavrulū cu unū prafū galbenū: strigăte, plânsete; suntū ómenī carī în semnū de doliu îşī taiă pĕrulū şi barba, ceea ce la ei e unū semnū de nobleţă. O femeiă a bărbatului pronunţă cu voce tare discursulū funebru; ea înşiră virtuţile şi calităţile rĕposatului; ea laudă frumseţea corpului sĕu, nobleţa rasei séle, agerimea sa la danţū, noroculū sĕu la pescuitū şi valórea sa în lupte. Trista ceremoniă se sfîrşesce print'unū ospĕţū îmbelşugatū, ba încă aşa de îmbelşugatū, încâtū este opritū conmesenilorū a mai mânca douĕ ḑile. Jocurile şi plăcerile lorū se mărginescū în danţū, în înotatū, mânuirea lancei şi a praştiei. Indigenii se îmbăiază de trei orī pe ḑi: la rĕsăritulū sórelui, la améḑī şi la sfinţitū. Bărbaţii şi femeile îşī facū separatū băile şi nu suntū nicīodată cu totulū goi. Ei n'au instrumente de musică. Când dănţuescū bărbaţii, ceea ce ei facū în modū poeticū la lumina lunei, vocī de femei le servă de orchestră. Ei îşī agită în cadenţă capetele, braţele, mânile şi picióre le, dar nicī odată nu trecū măcarū cu o linie de loculū în care s'au aşeḑetū la începutulū balului. Mişcările lorū suntū graţióse; ei îşī împodobescū capetele cu florī, cu pene, cu plante mirositóre; urechile, braţele, degetile cele marī dela picióre, până şi gambele suntū împodobite cu inele frumosū împletite. Şefulū satului are obiceiulū de a recompensa pe dănţuitorulū celū mai uşorū, dându-i câte o bucată de stofă séu alte obiecte. In timpū ce bărbaţii însuraţī jócă, femeile, aşeḑate pe pămêntū, îşī balanséză corpulū însoţundu-şī mişcările cu unū cântecū dulce şi monotonū.

BIBLIOGRAFIĂ.

»Istoria Limbei şi a Literaturei Române« de *Ar. Densuşianu* a apărutū de sub tiparū, în Tipografia Naţională din Iaşī, strada Vasile Alexadri, în broşură 8-ū 280 pag. — In prefaţa acestei interesante scrierī autorulū ḑice între altele: »Lipsa totală a unei istorii nu numai a literaturei dér şi a limbei române astfelū cum o reclamă timpulū, marile încoveniente ce provinū de aicī atâtū pentru insţrucţiune în specialū, câtū şi pentru cunoscinţa literaturei în generalū, atâtū la noi câtū şi în afara, ne-au îndemnatū séu, mai bine, ne au forţatū sĕ publicămū acéstă scriere..... Inainte de tóte ne-amū mărginitū la cele trei periόde dânteiu, adecă până la anulū 1860, de o parte pentru că pericdulū dela acestū anū încóce, trăindū noi în elū, este celū mai bine cunoscutū, de altă parte, fiindū elū mai avutū ar reclama spaţiu şi mijlóce mai marī... Avemū consciinţa, că de unū lucru ne-amū ţinutū strînsū póte, chiar prea strînsū, şi mai alesū în partea generală unde cu deosebire făcea trebuinţă, adecă de a nu vorbi decâtū pe basa probelorū seriosū alese şi cumpănite, delăturânḑū prin acésta o sumă de părerī mai multū séu mai puţinū rĕtăcite, dér susţinute mereu fiindcă plăcéu unora, atlora le conveniau......« Preţulū unui esemplarū *pentru Austro-Ungaria 1 fl. 70 cr., pentru România 4 lei noi.*

Editorū: **Iacobū Mureşianu.**
Redactorū responsabilū: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Cursulŭ la bursa de Viena

din 15 Septemvre st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4% . . .	99.70
Rentă de hârtiă 5% . .	92.65
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	98.40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	124.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	109.25
Bonurĭ rurale ungare . .	103.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C2.50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	103.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.50
Bonurĭ rurale transilvane	101.75
Bonurĭ croato-slavone . .	102.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	97.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	119.—
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	122.—
Renta de hărtiă austriacă	82.20
Renta de arg. austr. . .	83.70
Renta de aurŭ austr. . .	109 90
Losurile din 1860 . . .	139 40
Acţiunile băncei austro-ungare	870.—
Act. băncei de creditŭ ung.	290.—
Act. băncei de creditŭ austr.	289.40
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.87
Napoleon-d'orĭ	9.90
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	61.30
Londra 10 Livres sterlinge	125.—

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 12 Augustŭ st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .	88	89
Renta rom. amort. (5%) . .	93	93½
» convert. (6%) . .	88	89
Împr. oraş. Buc. (20 fr.) . .	30	32
Credit fonc. rural (7%) . .	100½	101½
» ,, ,, (5%) . .	85½	86½
» » urban (7%) . .	98¼	99¼
» » » (6%) . .	91	92
» » » (5%) . .	82¾	83½
Banca naţională a României		
Ac. de asig. Dacia-Rom.		
« » » Naţională		
Aurŭ	10¾	11¼
Bancnote austriace contra aurŭ	2.02	2.04

Cursulu pieţei Braşovu

din 16 Septemvre st. n. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8 84	Vênd.	8.85
Argint românesc	»	8.75	»	8.80
Napoleon-d'orĭ	»	9.86	»	9.89
Lire turcescĭ	»	11.12	»	11.20
Imperialĭ	»	10.10	»	10.20
Galbenĭ	»	5.82	»	5.86
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	123.—	»	124.—
Discontulŭ . . .	»	7—10 % pe anŭ.		

☞ Numere singuratice à 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei" se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. Gross.

Concursŭ.

Pentru ocuparea postului de învĕţătorŭ la şcóla confesională gr. cat. din comuna Ilva-mare pe „Luncă" afară de comună se escrie concursŭ până la 20 Septemvre 1885 st. nou cu emolumintele următóre:

a) salarŭ anualŭ plătitŭ din cassa alodială a comunei Ilva-mare în rate lunare 180 fl.

b) 4 orgii de lemne.

c) cuartirŭ liberŭ

Doritorii de a ocupá acestŭ postŭ au a-şĭ aşterne rugarea cu tóte documentele de cualificaţiune recerute prin lege. Suplicele întrate mai târḑiu nu se vorŭ primí la acestŭ senatŭ.

Din şedinţa senatului ţinută în Ilva-mare.

Ilva-mare, în 30 Augustŭ 1885.

Preşedintele I. Balu.

Secretarulŭ Constantin, *învĕţătorŭ primarŭ.*

(3 3)

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia Predealŭ-Budapesta şi pe linia Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta a ' lei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de ersóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	5·00	7.45	—
Predealŭ (	—	9 45	12.50	—
(	—	9.47	1.09	—
Timişŭ	—	10.11	1.40	—
Braşovŭ (	—	10.44	2.27	—
(	6.22	10.51	2.55	—
Feldióra	7.01	11.18	3.38	—
Apatia	7.33	11.36	4.17	—
Agostonfalva	8.01	11.51	4.47	—
Homorodŭ	8.45	12.23	5.42	—
Haşfaleu	10.10	1.19	7.37	—
Sighişóra (	10.29	1.30	8.01	—
(	10.39	1.37	8.21	—
Elisabetopole	11.19	2.05	9 05	—
Mediaşŭ	11.54	2.25	9.43	—
Copsa mică	12.12	2.36	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blaşiu	1.30	3.13	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiuşŭ	2.11	3.40	7.43	—
Aiudŭ	2.55	4.01	8.29	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	4.24	9 12	—
Ghirisŭ	4.09	4.49	10 23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Clujiu (	5.56	5.58	12.59	—
(	6.08	6.08	—	8.00
Nedeşdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	7.14	—	11.04
Ciucia	8.28	7.43	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	8 22	—	2.05
Mező-Telegd	10 01	8.48	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare (	10.37	9.13	—	4.03
(	10.51	9.18	10.37	—
P. Ladány	12.37	10.31	12.59	—
Szolnok	2.58	12.07	4.45	8.22
Buda-pesta	6.00	2.10	10.05	10.30
Viena (	6.35	2.45	10.50	—
(	3.00	8 00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	7.15	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.44	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.0	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.35	6.24	—
Clujiu (	—	10.01	5.05	6.43	—
(	12.05	10.16	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriş	2.16	11.24	—	8.51	—
Cucerdea (	3.12	11.43	—	9.31	—
(	3.32	11.45	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	12.08	—	10.24	—
Teiuşŭ	4.50	12.22	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blaşŭ	6.09	12.57	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copşa mică	7.00	1.27	—	12.36	—
Mediaşŭ	—	1.45	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	2.06	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	2.31	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	2.50	—	3.02	8.01
Homorod	—	3.48	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	4.19	—	5 30	11.02
Apatia	—	4.34	—	6.03	11.37
Feldióra	—	4.53	—	6.35	12.14
Braşovŭ (	—	5.20	—	7.14	1.09
(	—	5.30	—	—	1.50
Timişŭ	—	6.07	—	—	2.48
Predealŭ (	—	6.32	—	—	3.23
(	—	7.30	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	11.35	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4 25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10 23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok (	2.39	12.00	4 5?
(	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8.0
Szolnok (	11.02	3.44	11 40
(	11.12	4.02	12 00
Aradŭ	3 37	7.53	6.25
Glogovaţŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bêrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10.10	—	12.24
Şibotŭ	10.43	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12 05	—	2.?4

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2.18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9 36
Timişóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7 05	12.27	3.00
Haţegŭ	7.53	1.19	3 49
Pui	8.46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Baniţa	10.11	3.35	6.07
Petroşenĭ	10.43	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.07	12.25	5 00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6 53
Aradulŭ nou	7.40	2.54	7.24
Aradŭ	7.50	3.10	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9 33	5 28
Baniţa	7.27	10.14	6.08
Crivadia	8.06	10 54	6 45
Pui	8.50	11 37	7.35
Haţegŭ	9.31	12.17	8 0
Streiu	10.16	12.58	8.44
Simeria	10.53	1.35	9.15

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.